

MLADO JUTRO

Št. 8. V Ljubljani, dne 25. februarja 1940 Leto XL.

CIRKUŠKO ŽIVLJENJE

POVEST S SLIKAMI

Jerryjevo nihanje je dobivalo vedno večji zamah. Previdno se je Jerry spustil v podkolensko veso. Kaj se bo zgodilo? Od vseh strani so napolnili prizorišče nameščenci podjetja in tisti, ki so vedeli, kaj se dogaja, so se trudili, da bi hitro odstranili s prizorišča vso nepotrebno ropotijo. Avtomobilček s Hawkinsom je med tem že zdrvel po tiru navzdol in ko se je poglaval navzgor v obrat, je Jerry razločno opazil na prestrašenem očetovem

obrazu, da je spoznal pretečo nevarnost. Brzina avtomobilčka ni zadostna, da bi ga obdržala na najvišji točki obrata na tiru.

V tem trenutku je Jerry zagnal močnejši krik. Oče ga je za hip pogledal in ga razumel! Pritegnil je kolena tako, da je čepel na sedežu in se pozibaval kakor skakači, ki se pripravljajo k odskoku. Vozilo je sedaj doseglo približno tričetrtine vzpona in v nasle-

dnjem hipu se bo moralo zrušiti. Vse se je dogajalo z bliskovito naglico. Prednja kolesa so se že odtrgala od tira, ko je Jerry s skoro nadčloveško voljo uravnal svoje nihanje tako, da je bil v tem trenutku nad očetovo glavo. Pograbil je očeta za iztegnjeni roki in ga v poletu nazaj potegnil iz padajočega avtomobilčka. Sekundo nato je vozilo z zamolknim udarcem padlo na žagovino, s katero so bila tla prizorišča posuta.

Na vseh sedežih, hodnikih in na prizorišču so planili ljudje razburjeni pokonci. Bilo jim je jasno, da je samo odlična spretnost mladega moža odvrnila grozno nesrečo. Toda kdo je bil

krivec? Medtem ko sta se oče in sin polagoma spustila po vrvi na tla in sprejemala čestitke obkrožajočega služabništva, so že pristopili prisotni stražniki in pričeli z zasliševanjem. Jerry je takoj pokazal na Simsona, ki je bled in tresoč se stal ob vhodu v hleve. Ko so ga trdo prijeli je brez oklevanja priznal svojo krivdo.

K O N E C

IZ KRAJEV, KJER ŽIVIJO SLOVENC

A. Š.:

Smrt v Trenti

Tesna dolina se vzpenja s Sočo na vzgor prav do njenega izvira, kjer se končuje pod očakom Triglavom, Razorjem, Prisojnikom, Mojstrovko in Jalovcem. Globoko v tem slepem dolu leži Trenta. Z bogastvom ni obdarjena. Povsod naokoli je kamenit svet. Komaj je prostora za nekaj položnih lehic, na katerih zraste kak krompirček. Trentarji mu pravijo čompa.

Vendar je Trenta čudovit svet. Sonce ga res ne ogreva posebno in ga ni nikoli ogrevalo. Ogrevala pa ga je ljudska domišljija in bajka, ki je edino bogastvo revnih. Ali se niso pasle visoko nad Trento bele koze, ki jih je vodil zlatorogi kozel? Ali niso rasle med skalami čudežne triglavske rože? Po njih in po zlatih kozlovih rogovih je zahrepenel smeli in nesrečni trentarski lovec.

Kdo ne pozna zgodbe o trentarskem študentu? Pesnik Joža Lavrenčič ga opeva v »Sholarju z Trente«. Nekoč, bilo je v davnih davnih časih, je šel iz Trente študent med Lahe študirat. Vsak teden so mu nosili Trentarji hrano z doma. Tisto zimo pa je zapadel visok sneg in sel ni mogel na pot. Huda je predla trentarskemu študentu na Laškem, tako huda, da je zapisal dušo samemu hudiču in se preživil. Prejel je tudi dar prerokovanja, ki ga je uporabljal ljudem v korist. Tudi hudiča je na koncu le pretental za dušo in se izveličal.

Skrita je Trenta svetu. Sreča je nikoli ni našla. Zvesto pa so jo obiskovale vse nesreče. Slaba letina in pomanjkanje sta bila v Trenti stalna go-

Ker je o vsem zlobnem početju poslovođe cirkusa poročalo v vseh podrobnostih tudi časopisje, so postali cirkus Hawkins, njegov ravnatelj in sin Jerry znani daleč naokrog. Njih gostovanja so bila povsod sprejeta z naj, večjim zanimanjem. In tako je mnogo krat na svetu: kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.

sta. Posebno prejšnje stoletje je bilo močno radodarno z boleznimi, ki so se širile od hiše do hiše, iz kraja v kraj. Koze, legar, garje, kolerá. O njih bremo v dr. Malovi »Zgodovini slovenskega naroda«.

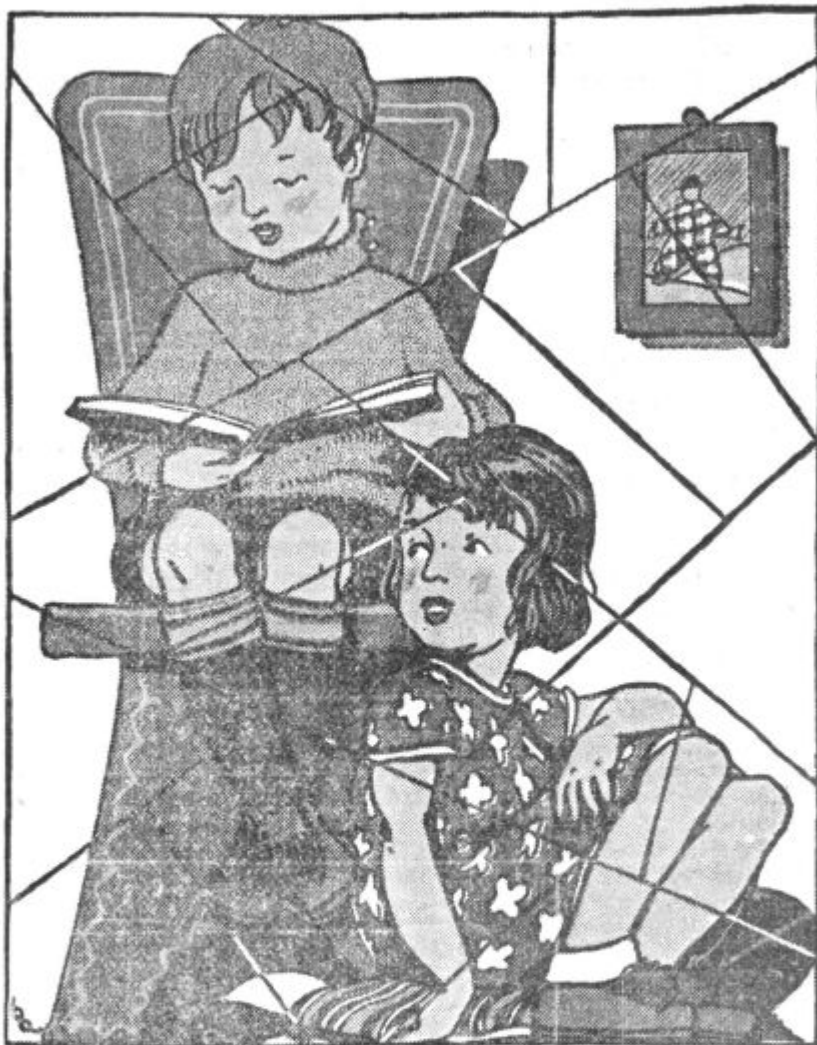
Stari Žagar mi je pripovedoval zanimivo prigodbo. Slišal jo je od 80letnega starčka, zato je stara gotovo že nad sto let. Pojasnjuje lepo, kako so si Trentarji razložili pojav nalezljive bolezni in v čem so videli odpomoč.

Trenti se je obetala kolera, ki je razsajala po sosednem Kranjskem. Pripovedovalec je menil, da ni bila kolera, ampak legar. Smrt pa je le šla z njo in Trentarji so se je resnično zbal. Sedli so se in se posvetovali, kako bi jo najlažje odpravili. Tiste dni je zapadel visok sneg, zato so se zbal, da bo bolezen obtičala vso zimo v Trenti in ne bo mogla dalje. Sklenili so, da prekidajo sneg na poti od Trente do Kala. Vsa vas je šla složno na delo in odpirala pot bolezni in smrti po dolini navzdol.

Na Kalu seveda ni so bili zadovoljni, da jim pošiljajo na vrat bolezen in smrt. Postavili so se po robu. Vnel se je prepri. Toda Trentarji so bili močnejši in njihova je obveljala. Svoje razjarjene sosede so mirili, naj tudi oni kidajo sneg dalje po poti do glavne ceste, po kateri jo bo bolezen ubrala ali čez Predil na Koroško ali navzdol po soški dolini.

Ko je minil njen čas, je bolezen res izginila. Prinovedka je ostala. Po sosednih vaseh so si jo še dolgo pripovedovali in z njo dražili Trentarje.

Ljubka sestavljenka

Gotovo ste že kdaj videli pisane kocke, iz katerih lahko sestavljate razne zanimive prizorčke iz pravljic, na primer Pepelko, kako z golobčki vred izbira grah iz pepela, Trnjuhčico, kako spi v začaranem gradu, in tako dalje. Če sami nimate takšnih kock, prosite mamico, naj tu objavljeno sliko razreže, kakor kažejo črte, in naj vsaj

košček slike nalepi na lepenko. Da bo slika lepša, jo pobarvajte z barvastimi svinčniki. Tako imate lepo sestavljenko, in če pridejo mladi gostje k vam v vas, se lahko z njimi igrate tako, da vsak postavi košček k sliki, dokler ni popolna. Obilo zabave pri tem vam želi Vaš stari stric Matic.

Manica:

Stava

»Hola, hej, holadri, sneg, sneg,« sta veselo zakričala Kozmek in Lojzek, ko sta zjutraj skozi okno spalnice zazrla pobeljeni vrt. S čudovito naglico sta se opljuskala z vodo, skočila v obleko in čevlje in kar brez zajtrka odhitela na prosto.

Ko se je kmalu potem iz hleva prikazal stric Ožbalt, sta imela fantička že celo goro snežnih kep pred seboj.

Striček je potegnil iz žepa svoj nepogrešljivi vivček in se glasno začudil:

»Za božji čas, ali nameravata koga bombardirati ali kaj?«

»Ne, ne stric. Metala bova Kvišku in na daljavo,« pojasnjuje Kozmek.

»Boste videli, stric, kako jaz gladko vržem kepo čez našo streho,« se pohvali Lojzek.

»Kaj bo to! Moja kepa je nekoč priletela skoro do prve line našega zvonika,« se pohvala Kozmek.

Stric se poredno namuza in zamahne z roko:

»Ej, otroka moja, to še vse skupaj ni nič. V metanju sem pa jaz že drugačen tič. Kepo vržem tako visoko, da se dotakne neba in se potem sploh več ne vrne na tla.«

Dečka se neverno ozreta v starega možaka:

»Striček, zdajle ste se pa zlagali, jelite?«

»Prav nič, otroka. Ali gremo stavit? Na primer za pet bunk — hočeta?«

»Hočeva. Še za več lahko, stric.«

»Ho, ho, bodita ponižna! Že pod petimi bunkami bosta tulila, da bo joj. Zdaj pa pazita in dobro me glejta!«

Stric stopi tesno k njima, se skloni po sneg in naredi čisto majhno kepico. Nato široko zazija, vrže kepico v usta in jo použije.

»Zdaj sta videla na lastne oči,« pravi stric, »da se je kepica dotaknila neba — namreč ušnega neba. In vrnila se tudi ni več na tla, ker sem jo pojedel.«

Otrokoma zastane beseda. Domislita se na bunke. Kakor splašena zajčka zbežita po snegu čez vrt.

»He, he! Čakajta no,« kliče stric za njima. »Vrnita se! Ne bom vaju tepel. Toda odkupiti se morata, tisto pa! Kozmek, tu imaš denar. Steci in prine-

si mi tobaka! Ti Lojzek pa skoči v hišo — tisti moj toplejši suknjič!«

Srčno rada sta dečka ubogala navitega strica. Bila sta mu hvaležna, da ju je odvezal bunk.

Lojze Coršič, dijak:

Domovina vabi

Ali čujete?...

vi, ki vas je požrla tujina,
kako za vami plaka domovina.
Ali čujete, kako vas kliče in vabi!

Vrnite se, vrnite se, moji sinovi,
glejte, še vas čakajo domovi
ob Dravi in Savi.

Mati Slovenija joče in plaka
za vami sinovi, vas čaka,
da bi vrnili se v njeno naročje
Ali čujete?...
Domovina vas vabi!
Ali čujete?...
tam v daljavi!

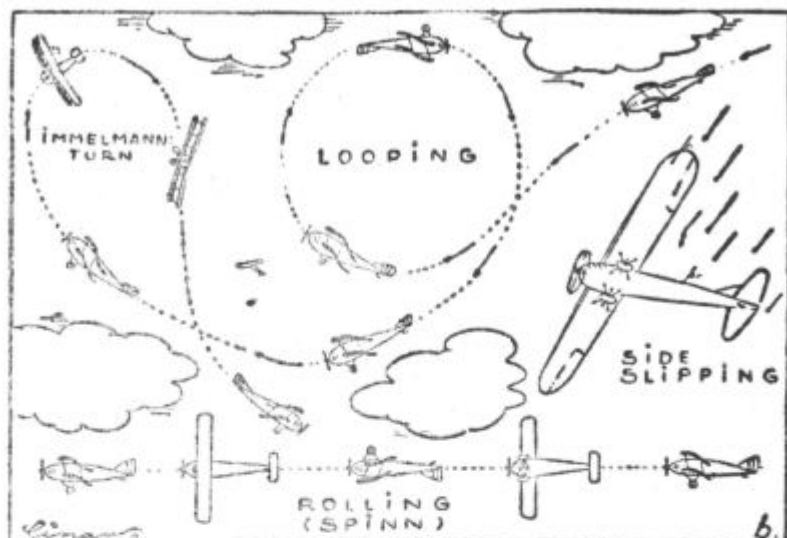
Kje je najbolj mraz!

Mnogi ljudje mislijo, da je na severnem tečaju najbolj mraz. To pa ni res. Na severnem tečaju pade toplota malokdaj pod 50 stopinj Celzija. Najbolj mrzla točka naše zemlje leži mnogo bolj južno ob zahodnosibirskem mestu Oi Mekonu. Tu so imeli že mnogokrat 70 stopinj Celzija pod ničlo. Vkljub temu pa domačini ne občutijo mraza kot posebno nadlogo, ker je zrak izredno suh.

ZANIMIVOSTI IZ LETALSTVA

Vrste umetnega leta

Imena raznih oblik umetnega leta so vam bržkone znana. Na naši sliki so te označene deloma z angleškimi, deloma z mednarodnimi imeni. Looping in rolling sta kar je s slike razvidno, v načelu isto, le da je smer različna, tukaj navpično, tam vodoravno. Na le-

vi strani slike zgoraj je prikazana tudi znana oblika umetnega leta, ki je dobila ime po znamenitem nemškem vojaškem letalcu Immelmannu, ki je padel v svetovni vojni v zračnem boju nad zapadno fronto.

Ali poznate narodnostne znake letal?

Vsa letala razen vojaških imajo ob straneh in na spodnji strani kril vidne znake, ki kažejo njihovo narodnost.

Tu objavimo seznam znakov raznih evropskih držav. Številke, ki stojijo za črkami pomenijo oznake raznih letalskih tvrdk.

Belgija	OO, 3
Češkoslovaška	OK, 3
Danska	OY ali pa OU, DV ali OX, 3
Anglija	G, 4
Finska	OH, 3
Francija	F, 4
Nizozemska	PH, 3
Italija	I, 4
Norveška	LN, 3
Švica	HB (z različnimi številkami)
Jugoslavija	YU
Španija	EC, 3
Švedska	SE, 3
Nemčija	D (z eno številko)
Madžarska	HA, 3

Žepna ura za letalce

Pred klubskim domom letalcev letališča Heston v Angliji so uredili uro, ki je namenjena samo letalskim pilotom. Prostor za številke je izdelan iz črnih kamnov in meri v obsegu dobrih 10 metrov. Odgovarjajoče velikosti so tudi številke bleščeče beline. To barvno nasprotje povzroča, da številke na črnem ozadju krepko izstopijo in so daleč vidne. Električni motor, ki premika kazalca, je vgrajen v cement pod številčno ploskvijo. Letalci zatrujejo, da zamorejo podnevi celo v višini 1000 m razločiti s prostim očesom, koliko je ura. Ponoči obsevajo uro z žarometi.

A. N. Afanasjev:

Starec in starka

Živela sta starec in starka. Pa se je starki zahotelo medvedjega mesa in dejala je možu:

»Pojdi, starec, po medvedje meso!«

Starec je vzel sekiro in odšel v gozd. Tam je gledal na vse strani in zapazil medveda, ki je ležal pod klado in krepko spal. Starec ni nič pomišljal; odsekal je medvedu šapo in jo nesel domov.

»Na,« pravi, »skuhaj si medvedjo šapo.«

Starka je vzela šapo, odrla kožo in postrigla dlako; meso je postavila k ognju, s kožo si je postljala, dlako pa je pričela presti. Kaj pa medved? Ubogi invalid se je zbudil in zatulil, da se je razlegalo po vsem gozdu; tulil je in tulil, potem pa se je premislil in si napravil nogo iz lesa; gre k starčevi koči in zapoje:

»Škriplji noga,
škriplji, lesena.
Zemlja spi
in voda spi,
po vašeh spe,
in po naselbinah spe.
Le babica ne spi,
mojo dlako prede,
moje meso kuha,
mojo kožo suši.«

Starec in starka, sta se prestrašila; kaj bo, kam naj se skrijeta?

»No, starec,« pravi starka, »zlezi v košaro, obesim te nad vrata, sama pa zležem na peč in se skrijem med drva.«

Rečeno, storjeno. Komaj pa je medved stopil v hišo, se je košara s starcem odtrgala in padla na tla. Medved se je ustrašil in pobegnil v gozd.

Nekaj let pozneje je starka umrla in starec se je razžalostil, potem je pa odšel iskat pogrebca. Gre in sreča mladega medveda:

»Kam greš, starec?«

»Pogrebca grem iskat, žena mi je umrla.«

»Vzemi mene!«

Starec ga vpraša: »Ali znaš jokati?«

Medved je zatulil: »Me-e!«

Starec pravi: »Ne znaš. Ni treba. Preslab glas imaš!«

Šel je dalje, hodil je in hodil in srečal volka. Začel ga je izpraševati: pa tudi ta ni znal jokati. Spet je šel in šel, nasproti mu pride lisica in ga vpraša:

»Kam si namenjen, starec?«

»Pogrebca iščem. Žena mi je umrla.«

»Vzemi mene?«

»Znaš jokati?«

Lisica je hitro zajokala: »Kme-e-e-t je ime-e-e-l že-e-e-no-o, ra-a-a-no je vstaja-a-a-l-a-a, ka-a-ašo-o-o ku-u-uha-a-la-a in star-ca-a krmi-i-i-la-a.«

»Dobro,« pravi starec, »izvrstno znaš jokati!«

Pripeljal je lisico domov, jo posadil starki k nogam in ji ukazal jokati, sam pa je šel tesat krsto. Ko se je vrnil ni bilo v hiši ne starke ne lisice: lisica je že davno pobegnila, od starke pa so ostale same kosti! Starec je zajokal in od tistih dob živel sam.

Ivan Dodič: **Korenov Klemen**

Brez strahu je gledal Klemen to opravilo. Srce se mu je stisnilo ob vpitju in stopil je dalje. Preril se je med tesnimi stenami, ki so zapirale pogled v drugi, lepši in svetlejši del pekla.

»Tukaj je prepovedan vstop!« je vpil velik rdeč vrag, ki mu je gorelo iz ust in planil pred Klemenom.

»Kdo bo meni prepovedoval?« je vzrožil Klemen.

»Če ti ni prav, pa pokliči Luciferja!« je robantil Klemen.

»Tega pa danes ni doma«, je bruhal hudobec.

»Tako, da ga ni doma, praviš? Ravno prav, naj le lovi grešne duše, jaz mu pa izpeljem kraljično,« je brnelo v Klemenovi glavi.

9. Klemen reši kraljično

Klemen je stopil korak dalje. Stal je v lepi rdeči dvorani. V levem kotu so bruhalo ognjeni zublji, v desnem pa je bila prislonjena ogromna skala. Klemen je slutil, da je to Luciferjev dom. Hotel je odvaliti skalo. Hudobec mu je zastavil pot in vpil na pomoč. Nihče mu ni prišel pomagat. Vsak je bil zaposlen po svoje. In končno on ni njihov gospodar, da bi jim ukazoval, Luciferja pa ni bilo doma.

Klemen je zgrabil hudobca za vrat in ga pritisnil ob zid.

»Pomagaj mi in molči, drugače te zdrobim s kladivom!«

Zlodej je pomahal z repom in pomagal Klemenu odvaliti ogromno skalo.

Klemen je ostrmel.

V prekrasni zlati sobani je čepela vsa objokana in potrta zlatolasa kraljična. Luciferjeva nevesta.

»Kdo si in kaj hočeš od mene?«, je vsa zmedena zašepetala.

»Tvoj rešitelj sem,« je rekel Klemen, ki je strmel prevzet od lepote. Kraljična je vstala, pogledala krepkega Klemena in plašnega hudobca, ter spoznala resnico.

»Kako me boš rešil?«, je poizvedovala vsa radostna.

»To je moja stvar! Kar brez skrbi bodi in vame zaupaj, nevestica,« jo je Klemen ljuheznivo tolažil.

»Tvoj oče je razglasil, da boš žena tistega, ki te reši.«

»Kako rada postanem tvoja žena, če me resnično rešiš od tod!«

Klemen je prijel kraljično za obe roki in dejal: »Poskusiti hočem in moram, ker drugače bom tudi sam pogubljen.«

»Prosim te! Vedno ti bom hvaležna in zvesta žena. Tu ti dajem polovica svojega robca. Z njim se boš lahko izkazal, da si moj rešitelj.« Potegnila je iz žepa dragocen robec s kraljevim grbom, ga pretrgala na pol in ga dala polovico Klemenu. Klemen je stlačil dobljeni del robca v svoj zamazan žep. Dvignil je kladivo na ramo in odvedel kraljično za roko proti izhodu.

Ni se menil za opravilo v peklu. V roki je čutil nežno kraljičino ročico.

»Klemen mi je ime, da boš vedela.«

»Meni pa Milena,« je šepnila kraljična in si zakrivala z robcem oči, da ne bi videla trpečih.

Klemen je iskal izhoda, a ga ni mogel najti. Prav nič se ni mogel spomniti kje je šel, da je prišel do kraljične.

Zagledala sta vratarja. Ze je hotel zlodej zagnati hud krik, ker je zagledal kraljično.

»Molči!« je dejal Klemen in stisnil vratarja za goltanec. »Rajši nama povej, kako prideva iz teh prostorov.«

»Nemogoče, nemogoče!«, je brundal pokveka. »Kdor je v peklu, ga nihče več ne reši!«

»Bomo videli!« je dejal Klemen in odložil kladivo. Še krepkeje je stisnil hudobca, da mu je zastala sapa in je pomolil svoj dolg, ožgan jezik iz ust.

Dalje prihodnjš

JUTROVČKI

PIŠEJO ...

Dragi stric Matie! Kam bi potoval, če bi imel denar? Pri Sokolu se udeležujem kot vnet telovadec četrto leto. Z velikim veseljem hodim redno k telovadbi isto tudi moje sestre. V čast si štejem, da se smem imenovati za Sokola in obiskovati našo telovadnico. Ko sem zvedel, da bo letos v Beogradu vsesokolski zlet, mi je srce zatrepetalo v nemi sreči, a obenem v tužni bolesti, kajti rad bi se udeležil proslave tega velikega dne v Beogradu, a žal, ko nimam denarnih sredstev. Prosil bom mamico in ateka za denar, potem se bom lahko peljal s svojimi tovariši v našo prestolno mesto Beograd. Vem, da nisem edini med Sokoli, ki se veseli tega dneva, kajti mnogo jih je, ki bodo imeli priliko pokazati svojo zmožnost in silo.

Tudi zlato Prago bi rad obiskal, katera je bila in je še vedno ponos Čehov. Ne misli pa, ljubi strček, da bi rad videl samo te dve mesti, ne, še mnogo jih je, katere bi si rad ogledal, a žal moram preložiti te moje želje na poznejši čas. V nadi, da me

Bistrim glavicam

Domov grede Mihec krčevito pre-mišlja, kaj bi bilo prav za prav tež-je: poln vrč mleka ali poln vrč smet-ane. Kaj pa vi mislite, Jutrovčki?

ne vržeš v koš, te iskreno pozdravlja mladi Sokol

Ivan Krajnc,

učenec 4. razr. osn. šole v Celju.

Kam bi rad potoval, če bi imel denar. Ako bi imel kaj denarja na razpolago, bi rad šel na Jadransko morje. Toda žal, ni-mam ga. Oh, kako bi bil srečen, ko bi videl naše krasno morje in na njem se gugajoče ladje. Starši so mi že večkrat pravili, kako lepo je zjutraj na našem morju, ko posijejo zlati žarki in se upro v valove. Tudi zvečer mora biti krasota na morju, ko je vse razsvetljeno z različni reflektorji. Najrajši bi šel tja v poletju, da bi se kopal. Imam veliko veselje do ko-panja, pa tudi z ladjo bi se rad peljal. Iz morja dobivamo sol, zato je morje velike koristi. Pa tudi plovemo lahko po celem svetu in si privlačimo jedi. Jadransko morje je naša last, zato ga bomo z močno voljo vedno čuvali. Čuvajmo Jugoslavijo! Čuvajmo naše morje in podpirajmo Ja-dransko stražo!

Čeh Boris, učenec 1. razr. ljud. šole
Mala Nedelja.

Križanka

Vodoravno: 1. žitarica, 3. negotov-nost, 5. posledica žalitve, 6. cvetlična posoda, 7. Zupančičeva nedokončana pesnitev.

Navpično: 1. božjepotnik, 2. telesna proizvajalka-izločevalka, 3. mineral, ki-parska snov, 4. vladar, tudi priimek dveh slovenskih slikarjev-bratov (1. ro-jetu 1895, 2. 1900)

Rešitev

magičnega kvadrata IV

1. Krim 2. Rape, 3. opat. 4. Meta.

Rešitev satovnice

1. Anglež, 2. vadija, 3. Angela, 4. gnezdo, 5. deseti, 6. dospel, 7. lepilo, 8. podoba, 9. dolina, 10. sejati, 11. spi-sek, 12. klicaj, 13. belica, 14. lečiti, 15. seženj, 16. kajzar, 17. veliko, 18. rake-ta.